

Opravdu to váš nos pozná? Spíš ne!

Září 2021

Co se stalo? Dne 9. června 2009 výbuch zemního plynu poškodil závod na zpracování masa v Garneru v Severní Karolíně. Tři pracovníci zemřeli po zřícení části budovy. Čtyři další pracovníci byli vážně popáleni a 71 osob bylo převezeno do nemocnice. Tři hasiči byli vystaveni toxickému bezvodému amoniaku (čpavku) uniklého z provozního chladicího systému. Uniklo asi 8 165 kg (18 000 liber) amoniaku a velká část závodu byla poškozena.

Kde se stala chyba? Při instalaci nového plynového kotle pro ohřev vody do technické místnosti se pracovník výrobce kotle pokoušel vytlačit vzduch z nového plynového potrubí pomocí zemního plynu. Topný plyn z proplachu byl vytlačen do technické místnosti. Ventilaci v místnosti zajišťoval odtahový ventilátor, ke sledování koncentrace plynu v daném prostoru však nebyl použit analyzátor hořlavých plynů. Personál se při určení toho, kdy mělo být potrubí odzdušněno, spoléhal na svůj čich.

Co se přehlédlo? Někteří zaměstnanci poblíž místa plyn cítili, jiní jej necítili. Ti, kteří zápach plynu zaregistrovali, však nebyli znepokojeni, protože si mysleli, že je to standardní součástí zprovoznění kotle. Zaměstnanci výrobce a společnosti si neuvědomili to, že čištěním potrubí došlo k nebezpečné akumulaci zemního plynu v technické místnosti, při které byla překročena dolní mez výbušnosti (DMV). V technické místnosti bylo několik potenciálních iniciačních zdrojů, které mohly plyn iniciovat, včetně elektrických zařízení, která nebyla určena do prostředí s nebezpečím výbuchu.

Víte, že?

- Schopnost cítit některé plyny se snižuje, pokud jsou jim pracovníci nějakou dobu vystaveni. To platí mj. pro sulfan (H_2S) a merkaptany používané k odorizaci zemního plynu.
- Přírozená schopnost jednotlivců detekovat určité pachy se velmi liší a je ovlivněna respiračními faktory (např. jako jsou nachlazení, chřipka nebo Covid-19).
- Pracovníci opakovaně vystavení chemikáliím zaznamenávají ztrátu schopnosti detekce pachu v důsledku pachové přizpůsobivosti a čichové únavy.
- Americký národní ústav pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci (NIOSH) vydal bulletin o snížení pachového vnímání odorantu. (viz: <https://www.cdc.gov/niosh/docs/2021-106/>)
- Hořlavé páry nebo plyny odvětrávané do uzavřeného nebo přehluštěného prostoru se mohou hromadit a vytvářet hořlavý oblak.
- Přenosné analyzátoři plynů jsou nejlepší metodou pro detekci a monitorování koncentrace nebezpečných plynů. Před každým měřením je nutné použít vhodný kalibrovaný analyzátor plynu přítomného v daném prostoru.
- Opakovaně prováděná (nesouvislá) analýza může únik plynu odhalit. Nejlepším způsobem monitorování nebezpečných plynů v dané oblasti je však nepřetržitá analýza.

Co můžete udělat?

- Pro detekci nebezpečných plynů se nikdy nespolehejte na čich - je nespolehlivý. Pokud ucítíte zápach nebezpečného plynu, opusťte prostor a neprodleně o tom informujte svého nadřízeného.
- Pokud je vyžadováno proplachování zařízení nebezpečným plynem, pečlivě dodržujte postup proplachu. Ověřte, že jsou nebezpečné plyny odváděny do dobře odvětrávaného prostoru.
- Před porušením nebo otevřením potrubí obsahujícího nebezpečný plyn proveďte analýzu rizik nebezpečí nebo použijte příslušné povolení k zajištění použití všech požadovaných bezpečnostních opatření.
- Před použitím analyzátoru plynu ověřte, že byl kalibrován kompetentní osobou pro požadovaný plyn a je používán podle pokynů výrobce.

Použijte správný analyzátor plynů! Pro detekci nebezpečných plynů nespolehejte na svůj čich.